

**SOCIAL- OCH
HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS
BETÄNKANDE 14/2008 rd**

**Regeringens proposition med förslag till lag om
Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälso-
vården och till vissa lagar som har samband
med den**

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 19 september 2008 en proposition med förslag till lag om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och till vissa lagar som har samband med den (RP 131/2008 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Ismo Tuominen, social- och hälsovårdsministeriet
- budgetråd Tuomas Sukselainen, finansministeriet
- överdirektör Jukka Männistö, Rättsskyddscentralen för hälsovården
- avdelningschef Jukka Havula, Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral
- konsultativ jurist Synnöve Amberla, Finlands Kommunförbund
- enhetschef Kaija Kallio-Mannila, Finlands miljöcentral
- länssocial- och hälsoråd Esa Ellala, länsstyrelsen i Södra Finlands län

- överinspektör Jouni Räisänen, Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral, som representant för personalen
- överinspektör Pia Setälä, Rättsskyddscentralen för hälsovården, som representant för personalen
- chef för forskning och samhällspolitik Ilkka Alava, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- organisationsombudsman Timo Nousiainen, Löntagarorganisationen Pardia
- sakkunnig Mervi Tolonen, Fackorganisationen för högutbildade inom socialbranschen Talentia rf
- vice verksamhetsledare Risto Ihalainen, Finlands Läkarförbund
- arbetskraftspolitisk ombudsman Kirsi Markkanen, Tehy rf
- huvudförtroendeman Irja Haljoki, Statens tjänstemannaförbund rf
- näringspolitisk sakkunnig Aino Närkki, Sosialialan Työnantaja- ja Toimialaliitto
- näringspolitisk sakkunnig Jarno Talvitie, Terveyspalvelualan Liitto.

Dessutom har Konsumentverket och Turism- och Restaurangförbundet rf lämnat skriftliga yttranden.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en lag om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. Genom lagen inrättas ett nytt tillstånds- och tillsynsverk för social- och hälsovården inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Verket ska överta de uppgifter som för närvarande hör till Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral och Rättsskyddscentralen för hälsovården och dessutom ha hand om uppgifter som hänför sig till styrningen och övervakningen av socialtjänsten.

Dessutom föreslår regeringen att nödvändiga ändringar som beror på verkets nya tillsynsupp-

gifter och styrningen av tillstånds- och tillsynsuppgifterna ska göras i socialvårdslagen, lagen om tillsyn över privat socialservice och lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2009 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården avses träda i kraft den 1 januari 2009. De lagar som gäller tillsynen över socialvården avses träda i kraft den 1 januari 2010.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Det främsta syftet med propositionen är att sammanföra två tillsynsmyndigheter under social- och hälsovårdsministeriet till ett enda ämbetsverk för att förvaltningen ska bli överskådligare och resursanvändningen effektivare. Ambitionen är att förenhetliga de regionala tillsyns- och tillståndsförfarandena. Proaktiv tillsyn kommer såvitt möjligt att prioriteras och fokuseras enligt tidigare konstaterade tillsynsbehov och fastlagda riktlinjer i hela landet. Styrningen av och tillsynen över socialtjänsten hör framöver till det nya centrala ämbetsverket. Utskottet anser att målen med reformen är viktiga och tillstyrker lagförslagen med små ändringar.

Förutom den lag som behövs för att inrätta det nya ämbetsverket ingår i propositionen förslag till ändringar i socialvårdslagen, lagen om tillsyn över privat socialservice och lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda. Ändringarna dikteras av breddningen av verkets behörighet. I övrigt är det tänkt att separat utreda om den materiella lagstiftningen behöver ses över.

Under utskottsbehandlingen uttrycktes farhågan att sammanslagningen av verken och breddningen av behörigheten resulterar i oklarhet om

innehållet i de olika myndigheternas kompetens och i överlappningar i arbetet på olika förvaltningsnivåer. Utskottet påpekar att man i det fortsatta arbetet bl.a. bör titta noggrannare på om behörighetsbestämmelserna för tillståndsförvaltningen på det regionala planet och inom det centrala ämbetsverkets behöver ses över.

Med tanke på medborgarnas rättssäkerhet och för att verksamhetskonceptet ska bli enhetligt är det viktigt att stora och principiella vård- och omsorgsfrågor behandlas centralt. Dessutom är det bra att man i det nya ämbetsverkets verksamhet och styrningen av tillsynen över den regionala verksamheten anlägger ett likartat perspektiv på socialtjänsten som man gör på hälso- och sjukvården, låt vara att sektorerna skiljer sig från varandra visavi detaljer i lagstiftningen och uppgifternas innehåll. I och med gemensam service och gemensamma strukturer närmar sig social- och hälsovården allt mer varandra. Kommun- och servicestrukturreformen tar sikte på att också strukturellt slå samman social- och hälsovård när det handlar om angränsande tjänster.

Genom att flytta över elva tjänster med sina innehavare från länsstyrelserna till det nya centrala ämbetsverket tillgodoser man den expertis på det sociala området som verket behöver. Utskottet menar att tillsynen över socialtjänsten

kan bli effektivare och enklare på det regionala planet till följd av å ena sidan det nya verkets lagfästa uppgift att samordna socialtjänsten och styra tillsynen över regionalförvaltningen och å andra sidan en eventuell arbetsfördelning inom regionalförvaltningen. Men det gäller att se till att regionalförvaltningen ges adekvata resurser för att övervaka socialtjänsten, understryker utskottet. Dessutom bör det utredas om de proaktiva inslagen i tillsynen över socialtjänsten bör ökas på lagnivå för att därmed förhindra risksituationer.

Det nya tillstånds- och tillsynsverket ska föra register över yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården och delvis över yrkesutbildade personer inom socialtjänsten. I och med det nya centrala ämbetsverket blir det lättare att föra ett mer heltäckande register över anställda inom socialtjänsten, understryker utskottet. Övervakningen av yrkesutbildade personer inom socialtjänsten bör enligt utskottets mening skärpas också genom att se över lagstiftningen om yrkesutövning.

Detaljmotivering

Lagförslag 4, 3 §. Utskottet föreslår med hänvisning till RP 124/2008 rd, som är aktuell i riksdagen samtidigt, att 5 mom. ändras så att där hänvisas till Institutet för hälsa och välfärd, som föreslås bli inrättat genom den nämnda propositionen, och till lagen om institutet.

Förslag till beslut

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår

att lagförslag 1—3 godkänns utan ändringar och

att lagförslag 4 godkänns enligt propositionen men 3 § med följande ändringar:

Lagförslag 4

3 §

(1—4 mom. som i RP)

Sakkunnigt ämbetsverk för specialomsorgerna om utvecklingsstörda är *Institutet för hälsa och välfärd*, om vilket föreskrivs i lagen om *Institutet för hälsa och välfärd* (/).

Helsingfors den 9 oktober 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
vordf. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
medl. Risto Autio /cent
Maria Guzenina-Richardson /sd
Arja Karhuvaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd

Jukka Mäkelä /saml
Håkan Nordman /sv
Paula Sihto /cent
Anni Sinnemäki /gröna
Satu Taiveaho /sd
Lenita Toivakka /saml
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.

RESERVATION

Motivering

Syftet med regeringens proposition är att slå samman två under social- och hälsovårdsministeriet lydande tillsynsverk till ett enda tillstånds- och tillsynsverk. Med tanke på medborgarnas jämställdhet och för att verksamhetskonceptet ska bli enhetligt är det viktigt att stora och principiella vård- och omsorgsfrågor behandlas centralt. Också ur ett rättssäkerhetsperspektiv är det angeläget att den offentliga servicen är densamma överallt i landet.

Målet att social- och hälsovårdens verksamhetsmodeller för tillsyn och tillståndsprovning ska bli enhetliga är utmärkt. Som regeringen konstaterar i sin proposition behövs det särskilt inom socialtjänsten betydligt mer förhandsövervakning, effektivitet och genomslagskraft. Medborgarna bör garanteras en likvärdig ställning som servicekonsumenter. Men propositionen tillgodoser inte dessa mål på alla punkter.

Meningen är att personal från de indragna verken ska flyttas över till det nya verket. Eftersom det inte tidigare har funnits ett centralt ämbetsverkför socialtjänsten fylls personalbehovet till denna del genom överflyttning av personer på länsstyrelsernas social- och hälsovårdsavdelningar som tidigare på det regionala planet haft uppgifter som nu kommer att höra till det nya verket. Inom regionalförvaltningen betyder detta en kraftig nedmontering av styrningen och övervakningen av socialtjänsten samtidigt som de knappa resurserna splittras på flera myndigheter. Om man vill trygga socialtjänstklienternas rättigheter finns det alltså ingenting som talar för en sådan åtgärd. Vi motsätter oss regeringens förslag att elva tjänster slopas inom regionalförvaltningen när tillstånds- och tillsynsverket inrättas. Tvärtom borde tillsyns- och styr-

funktionen vid länsstyrelserna stärkas för att de grundläggande rättigheterna ska uppfyllas inom vård och omsorg.

Det gäller att se till att tillsyns- och styrresurserna är adekvata på det regionala planet. Tjänster bör inte flyttas över från regionalförvaltningen till det nya ämbetsverket, utan i stället bör helt nya tjänster för socialtjänstrelaterade uppgifter inrättas vid verket. Länsstyrelsernas arbete ökar i takt med att de privata tjänsteleverantörerna blir fler. Dessutom är behovet stort t.ex. när det gäller övervakningen av kvalitetsrekommendationerna för äldreomsorg. Inom äldreomsorgen bör vårdkvaliteten och personalnumerären laggas fast i en särskild lag, och tillräckliga resurser bör avsättas för att övervaka den lagen.

Vi menar att propositionen är oklar också i fråga om bestämmelserna om arbetsfördelningen mellan olika förvaltningsnivåer, alltså mellan tillstånds- och tillsynsverket och de regionala myndigheterna. Det finns exempelvis inga tydliga bestämmelser om behörig myndighet för tillståndsärenden. Arbetet kring tillstånds- och tillsynsfrågor kommer att öka på det regionala planet. Det är regionalförvaltningen som fortsatt bör bära huvudansvaret.

Förslag

Med stöd av det som anförs ovan föreslår vi

att femte stycket i de allmänna motiven till betänkandet (ShUB 14/2008) kompletteras med följande mening: "Tjänster bör inte flyttas från regionalförvaltningen till det nya verket, utan i stället bör helt nya tjänster inrättas vid verket för socialtjänstrelaterade uppgifter."

Helsingfors den 9 oktober 2008

Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Maria Guzenina-Richardson /sd

Satu Taiveaho /sd
Erkki Virtanen /vänt